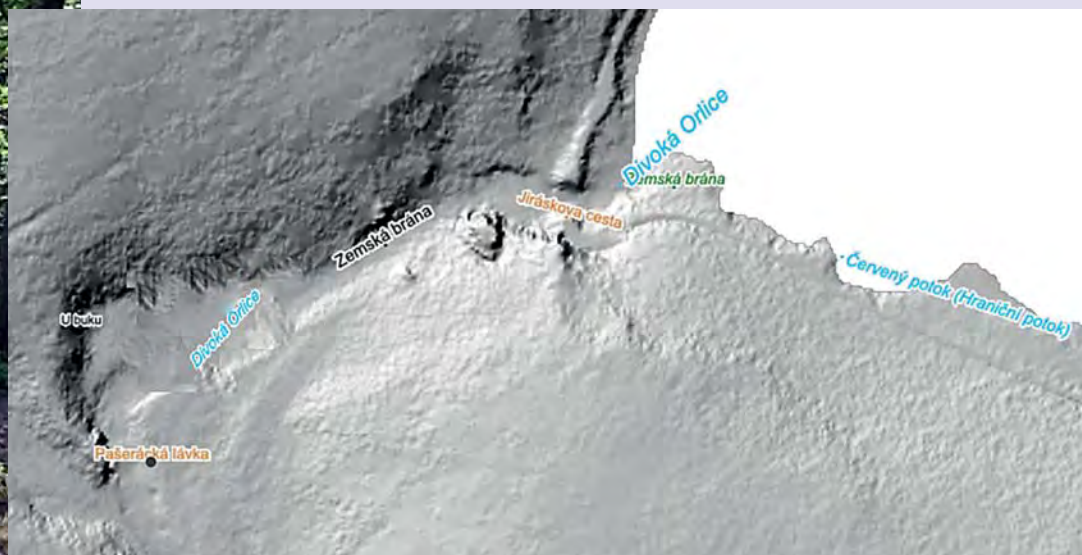
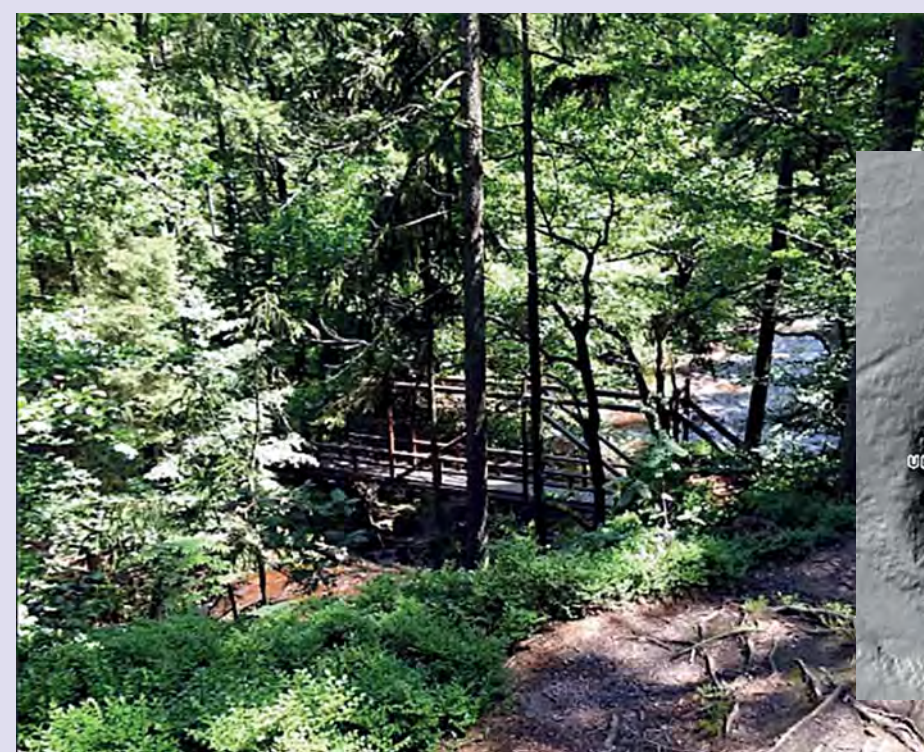

JMÉNA V PROMĚNĚNÉ KRAJINĚ

Geografická jména popisují krajinu. Geografické jméno je často svědkem změny, někdy i posledním. Předkládám několik vybraných jmen. Dochází ke změnám hranic, jméno může popisovat děje na hranici obvyklé (Pašerácká lávka). Častou změnou je vznik (Haviřov), změna velikosti (Velká Praha), nebo zánik sídla (od Albrechtic po Žďákov). Nejvíce zaniklých sídel najdeme v pohraničí (Rožnov) a samozřejmě také pod vodami přehrad (Žďákov), na území povrchových dolů (Albrechtice) a ve vojenských prostorech (Okna, Padrt). Názvy také mohou zrcadlit děje se sídlem spojené (Panenský Týnec, Zbořený Kostelec). Mění se i hydronyma (Podkrušnohorský přivaděč).

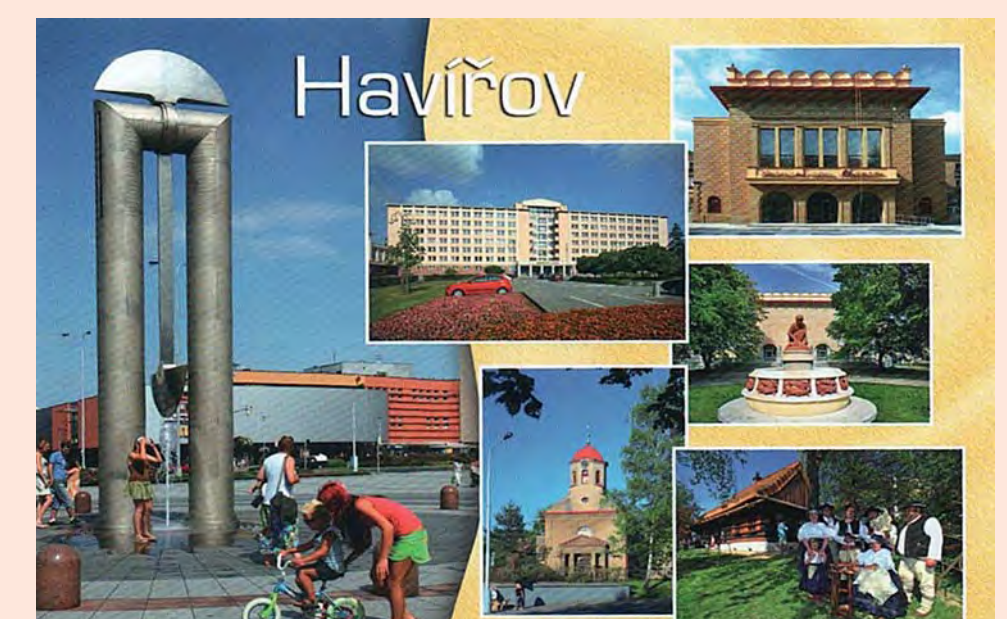
ZEMSKÁ BRÁNA A PAŠERÁCKÁ LÁVKA

Sníženina Orlických hor u polských hranic. Zde přestává být řeka Divoká Orlice hraniční a vstupuje Zemskou branou do vnitrozemí. Pašeráci z Pruska přenášeli nedostatkové zboží do Rakouska-Uherska. Pašem byly cikorka, tabák, cukr v homolích, ale i zvířata. Lávka byla několikrát obnovena.

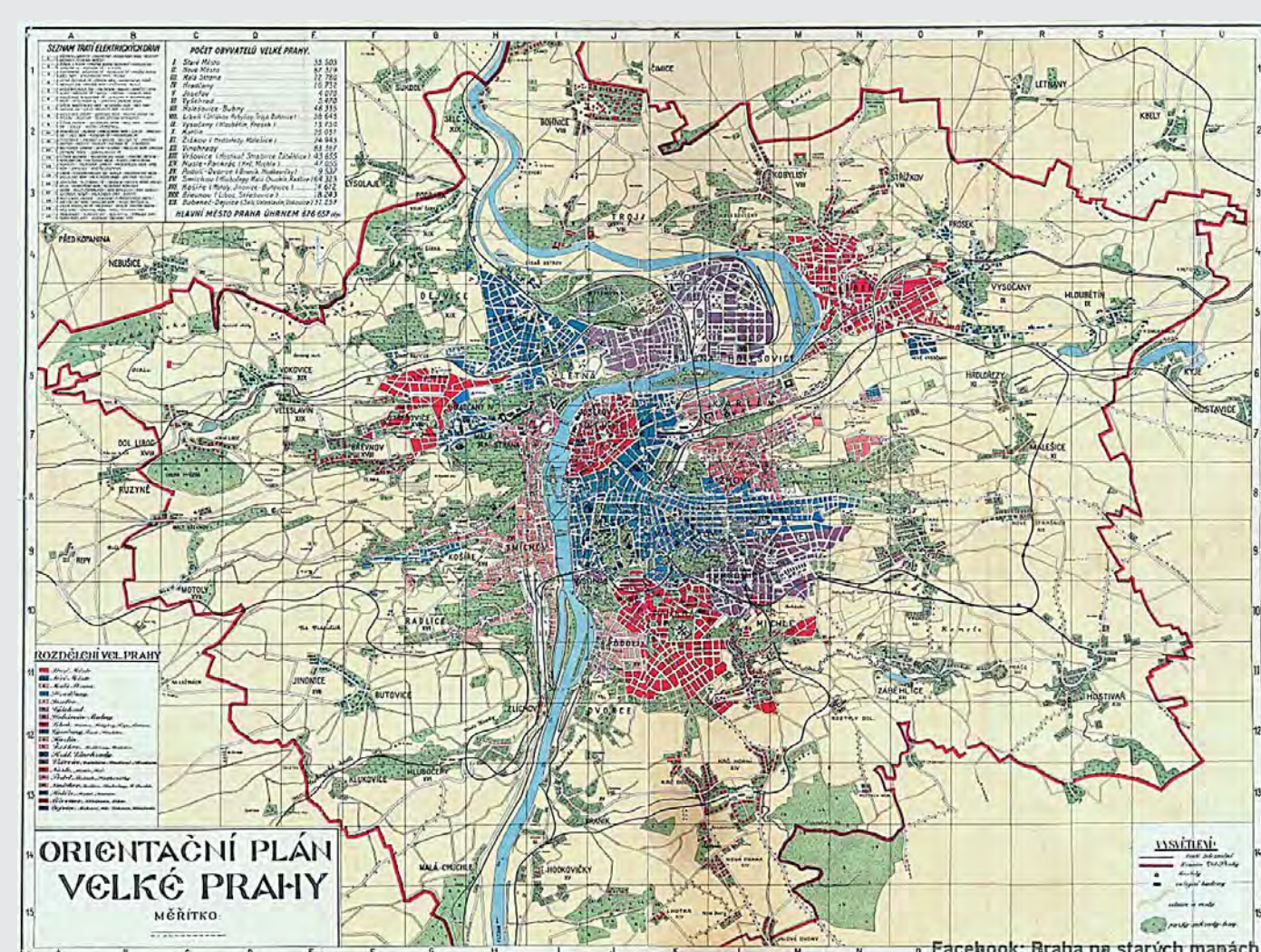
HAVIŘOV

Počátky města Haviřova souvisí s výstavbou hornických sídlišť na katastrech obcí Šumbark, Dolní Bludovice, Prostřední Suchá a na části Šenova. Jméno města bylo vybráno ve veřejné soutěži z mnoha nejrůznějších názvů (např. Bezručov, Čurdov, Faratín, Lido-budovatelov, Budovatelnice, Budosociokolektivov, Rudohvěz-dov, Stalin, Gottwaldův Horní-kov, Zápotockýgrad, Všemírov, Šťastnov, Bezručovy Novoměst-ské Baně a další). Administrativně se Haviřov stal městem v roce 1955 na základě usnese-ní vlády ČSR.

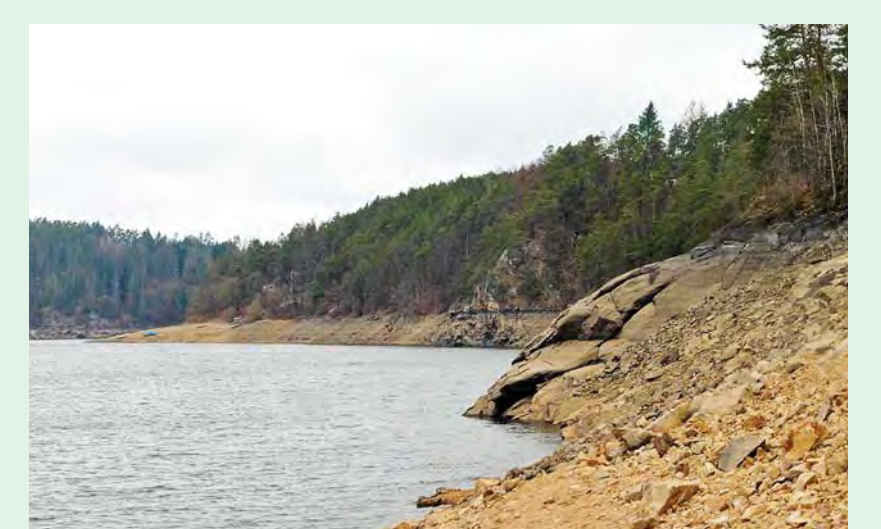
VELKÁ PRAHA – HL. MĚSTO PRAHA

Praha vznikla až v roce 1784 sloučením čtyř historických měst (Starého města pražského, Malé Strany, Hradčan a No-vého města pražského) do Královského hlavního města Prahy. Velká Praha vznikla po zásadním administrativním rozšíření Prahy v roce 1922 (zákonem o vytvoření Velké Prahy). Jméno tohoto města bylo brzy změněno na Hlavní město Praha. Velká Praha vznikla připojením 8 obcí karlín-ského okresu, 14 obcí smíchovského okresu, 10 obcí král.vinohradského okresu, 4 obcí žižkovského okresu a 2 částí obcí zbraslavského okresu ku Praze.

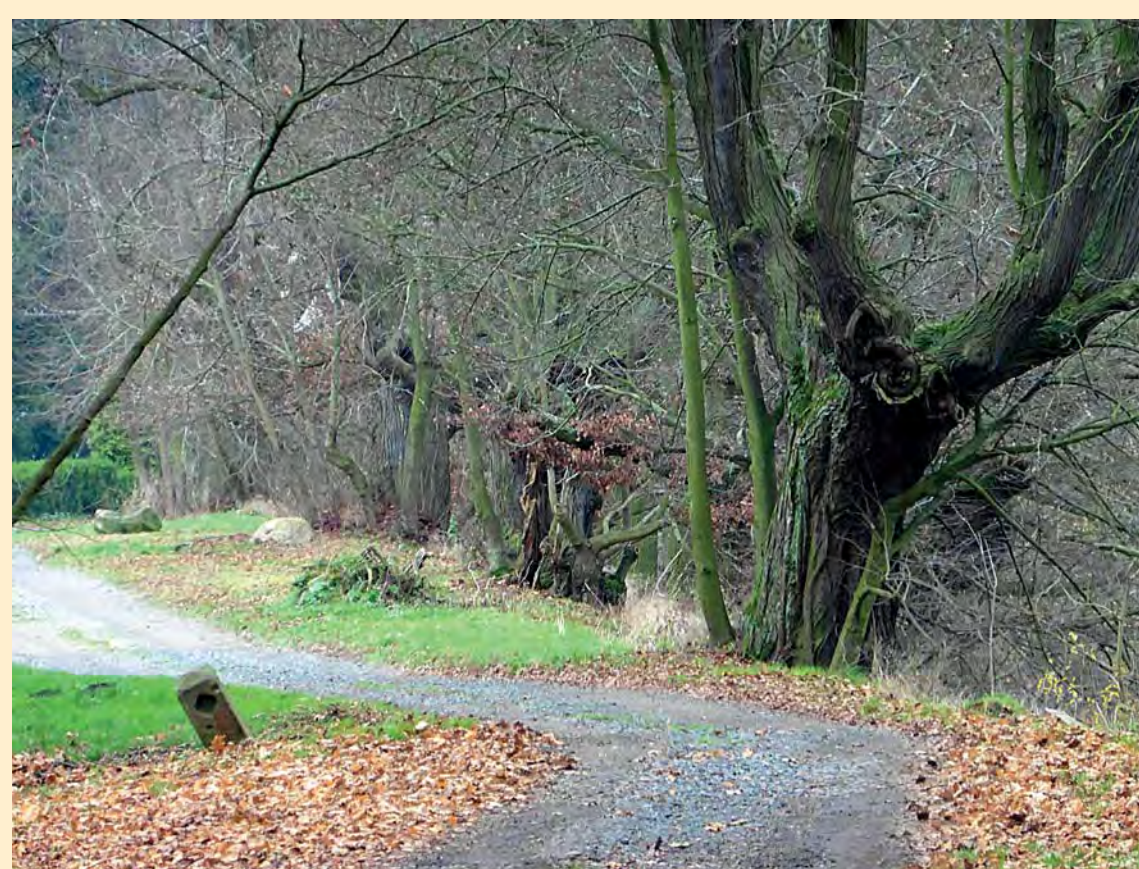
ŽĎÁKOV

Ves ve své historii nesla i označení Žďákov, Zdakow či Zdiakov a rozklá-dala se na obou březích Vltavy. Zbyl po ní Žďákovský most a jméno lesa Nad Žďákovem. Obec zanikla po napuštění Orlické přehrady.

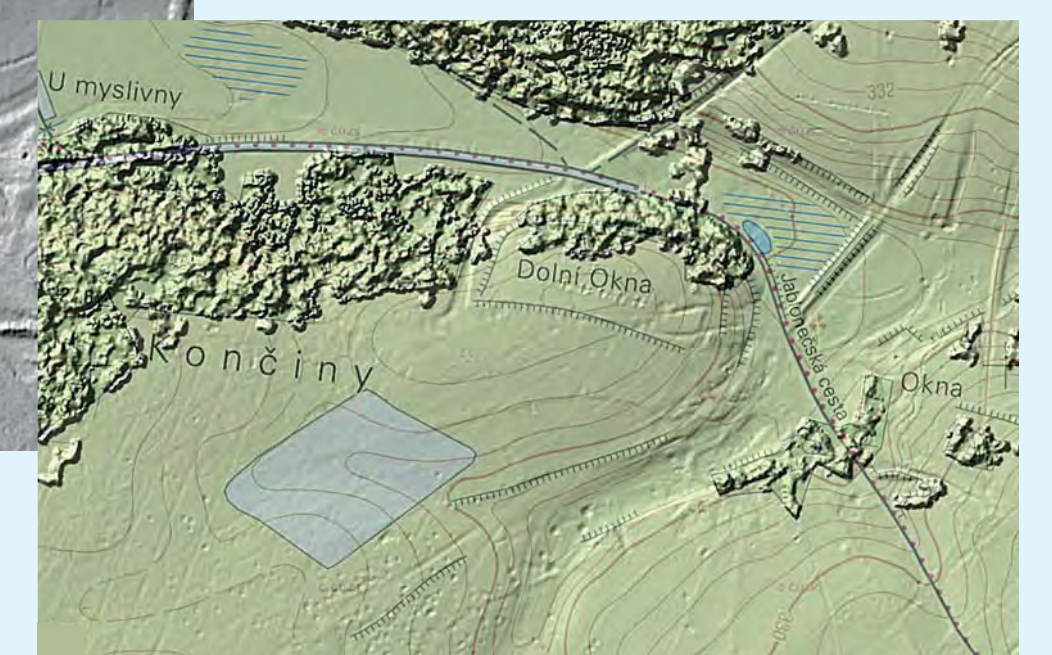
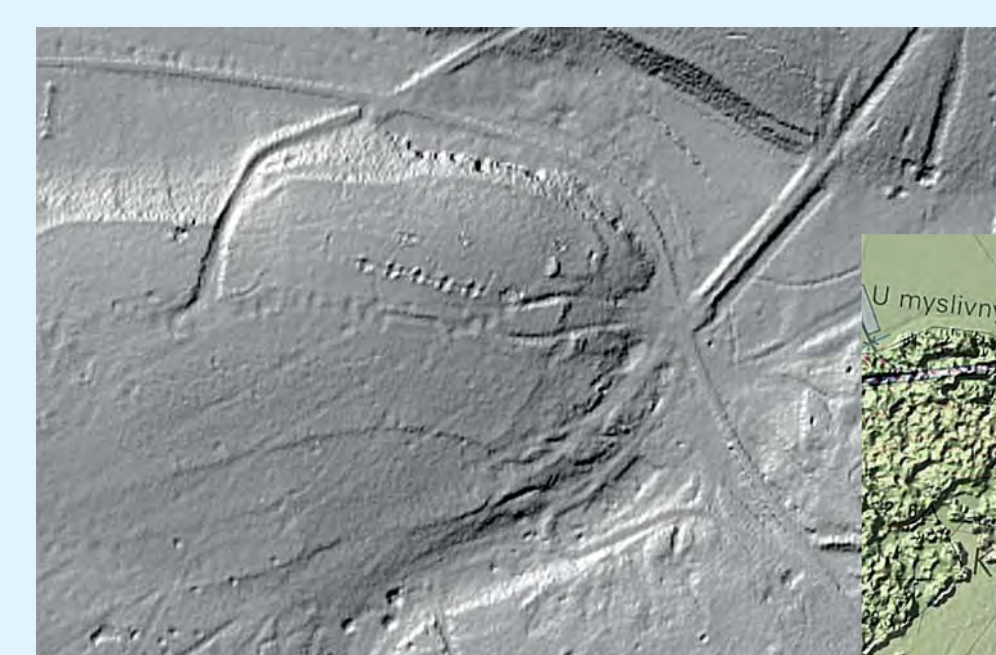
ALBRECHTICE

Obec zanikla po vzniku povrchových dolů a zbyly názvy Albrechtická štola, Albrechtický vodopád, a to celé v Albrechtickém údolí – vše dnes v území dolu (Československé armády). Sil-nice také pomalu zaniká, nikdo už po ní nejedí.

OKNA

Obec u Mimoně zanikla vytvořením vojenského prostoru Ralsko po roce 1948. Jméno dostalo sídlo podle polohy, byl z nich pohled do okolní krajiny jako z woken (oken). Vojenský prostor Ralsko byl zrušen v roce 1991. Zbyl pouze název pozemkové trati Okna a na místě osady této obce název Dolní Okna.

PANENSKÝ TÝNEC

Týnec je odvozen od slova týn (otý-něné místo, ohrazené kůly). Od 13. stol. probíhala výstavba kláš-tera klarisek Habartem ze Žirotína. Podle panen klarisek bylo jméno Týnec doplněno na Panenský Týnec. Klášter byl zrušen císařem Jose-fem II. v roce 1782, jméno však zůstalo. V městysu zůs-tal nedostavěný trojlodní gotický kostel. Události zá-sadně ovlivnily jméno sídla.

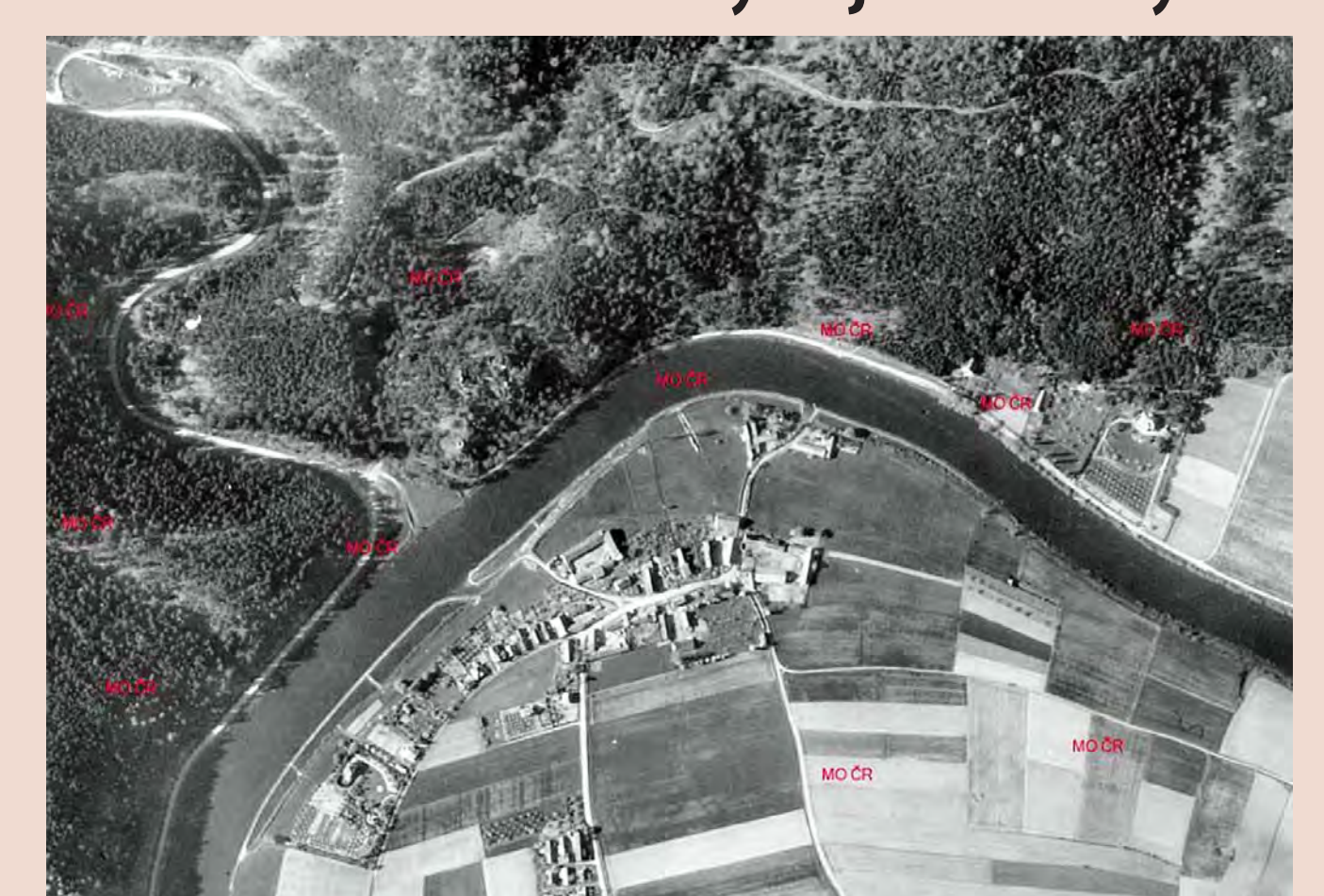
PADRTĚ

Obec v Brdech. Zanikla po rozšíření vojenského újezdu Brdy. Obyva-telé byli vystěhováni v roce 1952 a obec byla rozbita „na padrt“. Vznik-la v 18. stol. u hutí, vysokých pecí a hamrů. Název obce je odvozen od slova „drtit“ či „podrtit“. Zbylo pozemkové jméno Padrt, část zdi mlý-na, soustava Padrtských rybníků, která se skládá z Dolejšího a Hořejší-ho Padrtského rybníku. Úsek Klabavy byl nazýván Padrtský potok.

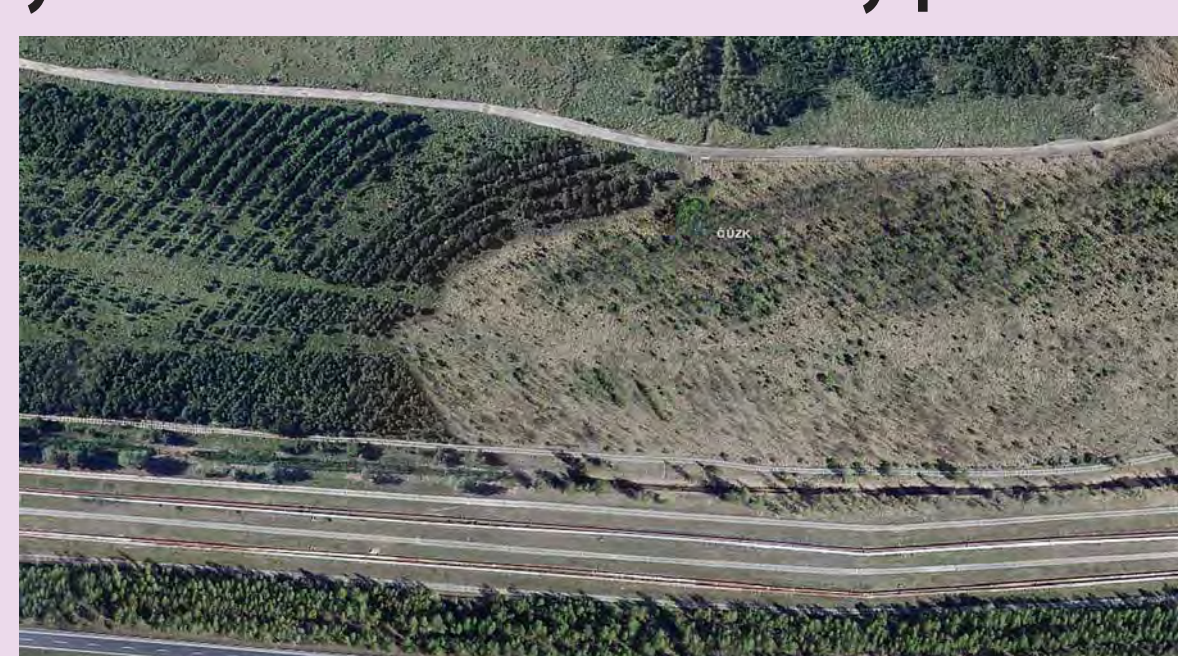
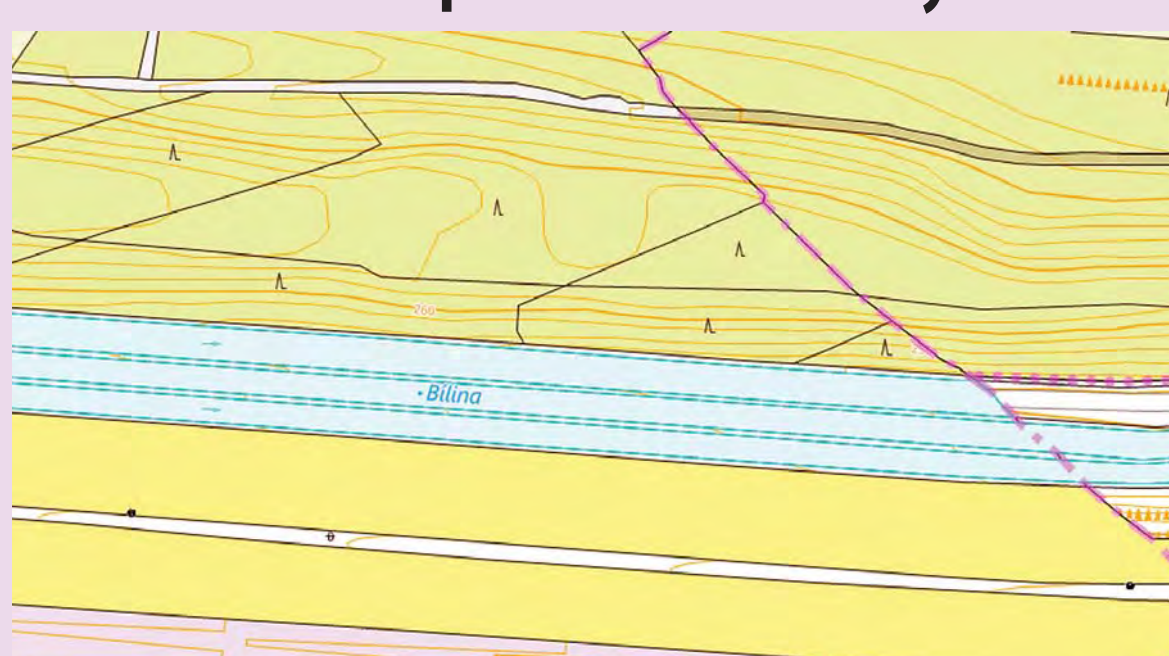
ZBOŘENÝ KOSTELEC

Zřícenina hradu Kostelec (jmenován také jako Kostelec nad Sázavou) dala jméno i vesnici. Hrad pravděpodobně založil koncem 13. století král Václav II., ale první písemná zmínka pochází až z roku 1342. Jako součást majetku Zdeňka Konopištského ze Šternberka byl hrad oble-žen a dobyt vojsky krále Jiřího v roce 1467. Od té doby se jeho stavby zří-tily a některé zanikly. Obec na druhém břehu však byla obnovena a dnes je částí Týnce na Sázavou.

PODKRUŠNOHORSKÝ PŘIVADĚČ A BÍLINA

Řeka Bílina byla v Ervěnickém koridoru v úseku o délce 3,1 km uložena do dvou souběžných potrubí. Podobně byly v tomto území do potrubí svedeny další toky a vznikl Podkrušnohorský přivaděč (vody Vesnického p., Hutné, Lužce, Bíliny a dalších).

Zdroje ilustrací: Geoportál ČÚZK, archivy, Praha na starých mapách, I. Švehlová.

Irena Švehlová, Sekretariát Návoslovné komise ČÚZK, Zeměměřický úřad, irena.svehlova@cuzk.cz